

In veilige handen

U moet er niet aan denken, misbruik van een kind in een vrijwilligersorganisatie in uw gemeente. Hoe kunt u dat voorkomen? In de eerste plaats moeten vrijwilligersorganisaties zelf preventieve maatregelen nemen. Maar natuurlijk is er ook een rol weggelegd voor de gemeente.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag

Seksueel misbruik is een breed begrip. Het kan variëren van dubbelzinnige opmerkingen en seksueel getinte grappen tot aanranding en verkrachting. Maar iedere vorm van seksueel misbruik heeft één overeenkomst: een machtsverschil tussen pleger en slachtoffer. Bijvoorbeeld door sekse, leeftijd of het aantal plegers. Maar ook doordat de één leiding geeft als vrijwilliger en de ander als minderjarige deelneemt aan een activiteit. In het geval van leeftijd is de wet heel duidelijk. Seks met iemand jonger dan zestien is strafbaar.

Wie zijn de spelers?

De gemeente heeft vaak goed zicht op het vrijwilligerswerk met minderjarigen in de eigen gemeente. Zij kan de verschillende spelers bij elkaar roepen op sectorniveau, op wijk- of buurtniveau. Ook vrijwilligersorganisaties, buurtclubs, welzijnswerk, ouders, jongeren en andere betrokkenen spelen een rol in het veiliger maken van de omgeving van jongeren. Op gemeentelijk niveau zijn meerdere partijen betrokken, bijvoorbeeld het vrijwilligerssteunpunt, het sportservicepunt, de GGD, kindertelefoon, slachtofferhulp en de zedenpolitie.

Wat kan de gemeente doen?

De gemeente heeft een belangrijke rol bij de preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Hieronder staan de verschillende mogelijkheden voor u op een rij.

Agenderen

De gemeente kan de preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag agenderen door vrijwilligersorganisaties en andere betrokkenen op sector-, wijk- of buurtniveau samen te brengen. Denk bijvoorbeeld aan een thema- of discussieavond. Ook kan de gemeente het thema op de eigen beleidsagenda zetten, bijvoorbeeld onder het gemeentelijke veiligheidsbeleid. Daarmee komt het als vanzelfsprekend op de agenda van de Wmo-raad, de vrijwilligersraad, de jongerenraad, de sportraad en/of het jongerenpanel.

Subsidie onder voorwaarden

De gemeente verleent subsidies en opdrachten aan vrijwilligersorganisaties om activiteiten voor minderjarigen uit te voeren. In de subsidieverordening of opdrachtverlening kan de gemeente voorwaarden opnemen. De gemeente kan bijvoorbeeld stellen dat de vrijwilligersorganisatie de intentieverklaring van 'In veilige handen' ondertekend moet hebben.

Kijk voor deze intentieverklaring op www.inveiligehanden.nl. Ook kan de gemeente de vrijwilligersorganisatie vragen om aan te tonen dat er een deugdelijk aannamebeleid, een gedragscode en een meldprotocol is en dat er omgangsregels worden gehanteerd. Tot slot kan de gemeente bij een herhaald verzoek om subsidie ook van organisaties verlangen dat zij aantonen dat zij voortgang hebben geboekt als het gaat om preventiemaatregelen.

Verklaring Omtrent het Gedrag

De gemeente kan de drempel verlagen om een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) aan te vragen. Bijvoorbeeld door de eigen leges voor haar rekening te nemen of door de VOG geheel of gedeeltelijk te vergoeden. Hiervoor zijn verschillende varianten: een vast aantal VOG's per jaar vergoeden en dit opnemen in een vaste post in de gemeentebegroting of organisaties de mogelijkheid bieden de kosten van de VOG's in de subsidieaanvraag op te nemen en het budget voor vrijwillige inzet navenant te verhogen.

Deskundigheidsbevordering

De gemeente kan ervoor zorgen dat er lokaal een trainer of expert is die de deskundigheidsbevordering van lokale organisaties kan verzorgen. Dit maakt het voor vrijwilligersorganisaties gemakkelijker om de stappenplannen van 'In veilige handen' in te voeren. Kijk voor dit stappenplan op www.inveiligehanden.nl. De lokale trainers kunnen afkomstig zijn van de vrijwilligerscentrale, het sport-servicepunt, de welzijnsstichting of lokale hulporganisatie. De lokale trainers kunnen een train-de-trainercursus volgen bij landelijke organisaties (MOVISIE, Scouting en NOC*NSF) of bij de provinciale Centra voor Maatschappelijke Ontwikkeling. De gemeente kan ook helpen om op het niveau van de organisaties 'adviseurs sociale veiligheid' in te stellen. Deze adviseurs verwijzen naar hulpinstellingen en naar een vertrouwenspersoon. Zij zijn bovendien aanjagers van beleid binnen organisaties.

Vertrouwenspersonen en tuchtrecht

Voor de meeste lokale vrijwilligersorganisaties is het instellen van een vertrouwenspersoon en het invoeren van tuchtrecht te veel gevraagd. Soms stellen gemeenten daarom een algemene vertrouwenspersoon ter beschikking aan het vrijwilligerswerk. Een andere mogelijkheid is dat gemeenten lokale vrijwilligersorganisaties ondersteunen bij het zoeken naar aansluiting bij landelijke regelingen. Op dit moment wordt hard gewerkt aan een landelijk dekkend netwerk van

vertrouwenspersonen en een tuchtcollege voor het vrijwilligerswerk. Vanaf eind 2010 is er een registratielijst waarin de namen komen te staan van overtreders van de gedragscode die via tuchtrecht veroordeeld zijn. Zo wordt voorkomen dat overtreders overstappen van de ene organisatie naar de andere, of van de ene gemeente naar de andere.

Meer weten?

MOVISIE voert het project 'In veilige handen' uit in opdracht van Vereniging NOV, met steun van het ministerie van Justitie, het ministerie van VWS en voorheen het ministerie van Jeugd en Gezin. MOVISIE werkt hiervoor in een taakgroep samen met Vereniging NOV, NOC*NSF en Scouting Nederland. Meer informatie over dit project vindt u op www.inveiligehanden.nl. Daarnaast kunt u met vragen over de preventie van seksueel misbruik van minderjarigen in vrijwilligerswerk contact opnemen met Saskia Daru (030 789 20 49, s.daru@movisie.nl) van MOVISIE of met een van de adviseurs van de CMO in uw provincie.

Goed voor Elkaar

Om u als gemeente te begeleiden bij de implementatie van de basisfuncties mantelzorg en vrijwilligerswerk is het landelijke project 'Goed voor Elkaar' opgezet. MOVISIE coördineert dit project in samenwerking met de provinciale Centra voor Maatschappelijke Ontwikkeling (CMO's). Het project is opgezet in opdracht van het ministerie van VWS en loopt tot en met 2012. Meer informatie over Goed voor Elkaar en de basisfuncties kunt u vinden op www.prestatieveld4.nl.

